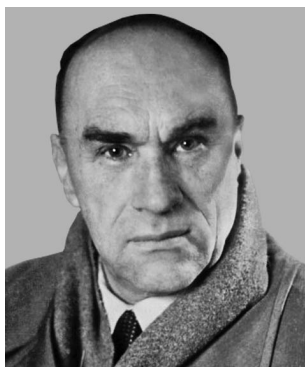

Г. Д. Вервес, Б. Бакула

Івашкевич Ярослав

ІВАШКЕВИЧ Ярослав (Iwaszkiewicz Jarosław; 20. 02(04. 03). 1894, с. Кальник, нині Іллінець, р-ну Вінн. обл. – 02. 03. 1980, Варшава, похов. у м-ку Брвінув Мазовец. воєводства, Польща) – польський письменник, перекладач. Член польс. ПЕН-клубу (1925). Міжнар. Ленін. премія «За зміцнення миру між народами» (1970). Від 1904 мешкав у Єлисаветграді (нині Кіровоград), від 1909 – у Києві, де навч. на юрид. факультеті Університету св. Володимира (1912–18) і в Консерваторії. 1916 працював у експерим. театрі [С. Висоцької](#) «Студія». Від 1918 – у Варшаві. Належав до літ. об'єднання поетів-традиціоналістів «Скамандр». Під час 2-ї світової війни брав участь у русі Опору. Очолював Спілку польс. письменників (1945–49, 1959–80), був депутатом сейму (від 1952). Гол. ред. місячника «*Twórczość*» (від 1955). Дебютував оповіданням «*Lilit*» у ж. «*Piuro*» (Київ, 1915, № 1). Ранні твори І. тематично пов'язані з київ. періодом життя (поема «*Młodość Pana Twardowskiego*», 1912–15; зб. поезій «*Oktostychy*», 1919; «*Dionizje*», 1922; повість «*Zenobia Palmura*», 1920) і позначені вишуканістю мови, естетським снобізмом, впливами рос. та франц. символізму, акмеїзму й неокласицизму. У повісті «*Księżyc wschodzi*» (1925), романах «*Zmowa mężczyzn*» (1930), «*Czerwone tarcze*» (1934), «*Pasje błędmierskie*» (1938), оповіданні «*Panny z Wilka*» (1933) окреслив істор.-філос. і морал. проблеми польс. інтелігенції в умовах політ. та духов. криз. У поет. зб. «*Powrót do Europy*» (1931), «*Inne życie*» (1938), п'єсах «*Lato w Nohant*» (1936–37; з життя Ф. Шопена), «*Maskarada*» (1939; про О. Пушкіна) проявив зацікавленість і тривогу за долю соц. та гуманіст. цінностей польс. й світ. літ-р різних епох. Психол. повість «*Matka Joanna od Aniołów*» (1946) стилізував у душі польс. бароко. Повість «*Młyn nad Lutynią*» (1946) – про боротьбу польс. народу під час 2-ї світової війни проти окупац. військ. Художня досконалість, афористичність, психол. проникливість вислову притаманні віршам повоєн. періоду: зб. «*Ody olimpijskie*» (1948), «*Ciemne ścieżki*» (1957), «*Jutro żniwa*» (1963), «*Krągły rok*»

(1967), «Хеніе і елегіе» (1970), «Мара pogody» (1977). Визначним твором І. є морал.-філос. роман-епопея «Sława i chwala» (т. 1–3, 1956–62; укр. перекл. – «Слава і хвала», т. 1–2, К., 1984), в якому відображено духовні пошуки різних кіл польс. інтелігенції, шлях до незалеж. Польщі на тлі 1-ї та 2-ї світ. воєн, більшовизму й сталінізму (події частково відбуваються в Одесі, на Київщині та Поділлі, показано асиміляцію поляків в Україні зокрема). Повість «Zarudzie» (1976) – про польс. повстання 1863–64 і його наслідки для поляків, українців та росіян. Автор праць з питань літ-ри, музики, живопису, театру тощо. Залишив проникливі характеристики творчості О. Радищева, О. Пушкіна, І. Тургенєва, Л. Толстого, А. Чехова, К. Паустовського. Перекладач творів Л. Толстого, А. Чехова, Т. Шевченка, М. Рильського, М. Бажана та зх.-європ. письменників. 1957, 1958, 1974 і 1977 відвідував Україну. До укр. тематики звертався також у низці віршів, оповідань і есе, незакінченій кн. «Podróże do Ukrainy». Численні статті, спогади, відгуки І. позначені глибоким знанням укр. фольклору, творчості Т. Шевченка, І. Франка, П. Тичини, М. Бажана, М. Рильського. Переклав польс. мовою вірші «Заповіт» і «Чого мені тяжко, чого мені нудно...» Т. Шевченка (опубл. у польс. вид. творів Шевченка 1955 і 1974). Виступав на Шевченків. ювіл. вечорі 1964 у Варшаві. Окремі твори І. переклали українською мовою М. Бажан, Д. Павличко, О. Медущенко, О. Ленік, В. Шевчук та ін. Залишив спогади «Książka moich wspomnień» (1957). Низку його творів екранізовано. Ім'ям І. названо одну з вулиць Києва (1984).

Основні твори

Podróże do Włoch. Warszawa, 2008; Wenecja i inne szkice. Warszawa, 2008; Podróże do Polski. Poznań, 2009; укр. перекл. – Україна – батьківщина моя // Всесвіт. 1964. № 4; [Вірші] // Там само. 1969. № 4; 1974. № 2; 1984. № 3; Псіхея // Там само. 1970. № 2; Сніданок у Теодора // Там само. 1974. № 4; Новели. К., 1974; Особлива антологія // Всесвіт. 1976. № 12; Заруддя // Там само. 1977. № 1; Книжки, привезені з України // Там само. 1978. № 1; Пригорща вербового листа // Там само. № 12; Твори: Поезії. Повісті та оповідання. К., 1979; Білек // Всесвіт. 1980. № 2; Оди олімпійські // Там само. № 6; Шопен. К., 1989; Сні // Всесвіт. 2000. № 9–10; [Вірші] // 50 польських поетів: Антологія польс. поезії у перекл. Д. Павличка. К., 2001.

Рекомендована література

1. Вервес Г. Д. Ярослав Івашкевич. К., 1978;
2. Павличко Д. Уклін Ярославу Івашкевичу // Івашкевич Я. Твори. К., 1979;
3. Київ–Варшава, Варшава–Київ: Листування М. Бажана та Я. Івашкевича // Вітчизна. 1985. № 10;
4. Познякова Н. Україна в долі героїв Я. Івашкевича // РЛ. 1986. № 2;
5. Воспоминания о Ярославе Ивашкевиче. Москва, 1987;
6. Павличко Д. Уранія – його сестра і муза. Два дні з Ярославом Івашкевичем. Діалог майстрів // Павличко Д. Біля мужнього світла. К., 1988;

7. A. Zawada. Jarosław Iwaszkiewicz. Warszawa, 1994;
8. Сандул В. Дума і творчість Ярослава Івашкевича // ЛУ. 2005, 18 серп.

Бібліографічний опис:

Івашкевич Ярослав / Г. Д. Вервес, Б. Бакула// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-13582>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).